

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 15

88. ARGANG

28. AUGUST

1976

NORSKE KATOLIKKER UNDER OPPBRUDDET

(Side 222)

„Kirken som løp løpsk”

(Side 226)

DEN 41. EUKARISTISKE VERDENSKONGRESS I PHILADELPHIA

(Side 224 og 232)

REDAKSJONELT: „KATOLSKE KRISER”

(Side 222)

I DET ONDES NETT

KGJ:

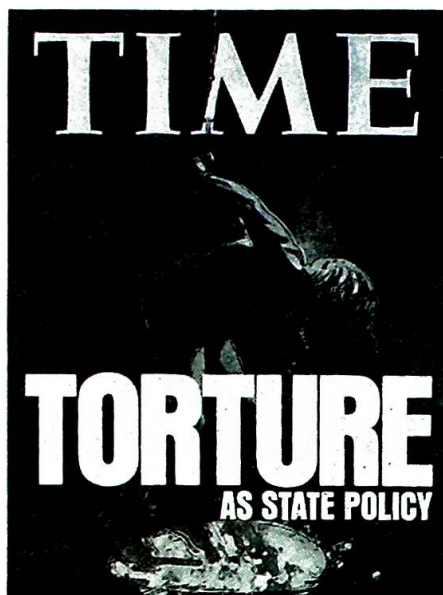
**TO
VERDENER**

(Side 230)

En katolsk mening om saken

I det ondes nett

Utenrikspolitisk deler vi norske oss i øyeblikket tilsynelatende i to store grupper: de som kritiserer og frykter undertrykkelsen i Sovjet og andre kommuniststater, og de som kritiserer og tar avstand fra undertrykkelsen og terror i land som Chile og Brasil. Dette er selvfølgelig sterkt

forenklet, men tro om det ikke er slik? Vi har vanskelig for å gå på tvers av slike linjer, noe som blant annet preger en del av våre aviser. Dagbladet er kanskje mest opptatt av terroren i Chile, Vårt Land av de store fangeleirene i Sibir — og det virker vel enkelte ganger som om de snakker om helt forskjellige ting. Begge har rett, og begge — og andre med dem — mangler evnen til å se at det ondes mønster i den moderne verden ikke følger kjente partipolitiske linjer og oppfatninger.

Ja, dette drives så langt — jeg snakker ikke lenger om nevnte aviser — at det for noen er mistenkelig når man protesterer mot juntaen i Chile og regjeringen i Syd-Afrika. Det er da, sier man, mye verre i Sovjet. Og omvendt: de som peker på vold og terror i kommunistverdenen må være blåøyde og falske, det er andre steder det virkelig foregår noe djevleskap.

Evnen til å protestere begge veier, uten skrekk for å bli misforstått og stemplet som medløper eller venstreorientert, er faktisk i liten grad til stede.

*

I et av de siste numre av nyhetsmagasinet TIME finnes en artikkel om bruken av tortur som politisk våpen, som på en utmerket og skremmende måte illustrerer dette. Tittelen

NORSKE

Albert Raulin OP:
ARV OG FORNYELSE
Oslo katolske bispedømme
1965—1975

Det store katolske kirkemøtet i 60-årene satte med veldige flertallsbeslutninger igang et oppbrudd i hele Kirken — etter hvert også i Norge. I dag, over ti år etter dette «jordskjelv», har vi et fellesskap hvor hver enkelt betyr mer i Kirkens arbeid, hvor vi er mindre isolert i forhold til verdens øvrige 700 millioner trosfeller, hvor vi har lært at det utmerket godt går an å være uenig om en rekke ting og hvor vi antagelig står mer samlet enn noen gang før om det helt vesentlige. Samtidig har vi blitt flere, førti prosent av katolikkenene her til lands nå er ikke-norsk

er THE NETWORK OF EVIL, det ondes nett. Artikkelen er nyttig lesning og bør blant annet få katolske kristne til å reagere friere og modigere, i begge retninger.

I nasjonenes erklæring om de menneskelige rettigheter etter siste verdenskrig står det at ingen må utsettes for tortur eller umenneskelig og fornedrende forhør eller straff. Ikke desto mindre er annen halvdel av det 20. århundre en periode av historien hvor tortur brukes som politisk våpen i 60 land. I Chile, Sovjet, Brasil, Argentina, Guinea, Uganda og Iran og mange andre steder fylles straffeleire, politistasjoner, barakker og «sykehus» av mistenkte opposisjonelle og de arresterte utsettes for ofte uutholdelige smerter og lidelser. Nye, djevleske metoder tas i bruk av myndighetene for å bryte ned men-

KATOLIKKER UNDER OPPBRUDDET

fødte. Konsilet satte selvfølgelig ikke også igang denne innvandringsbølgen, men det gjorde oss mer beredt på å ta imot «de fremmede». En konvertitt fra la oss si 1970 kan ofte ikke uten videre forestille seg dimensjonene og kraften i det som har skjedd og skjer. Og en som var katolikk før Konsilet ser nok enkelte ganger med en viss undring, til og med skepsis, på alt det nye. Men det som forener oss er det ikke så vanskelig å få øye på, dette er fremdeles vår katolske kirke, bundet sammen på det lokale plan og i verdensmålestokk av en arv og et oppdrag. Tittelen på boken om Oslo katolske bispedømmes oppbrudd i disse årene heter naturlig og riktig ARV OG FORNYELSE, en bedre overskrift på det hele er det vanskelig å finne på.

neskers motstandskraft og vilje i løpet av timer, ofte uten å etterlate synlige tegn på brutalitet og vold.

Det er rystende at vi som går fri i denne situasjon bedømmer overgrep og mishandling etter våre egne politiske mål og tier med noe og skriker opp om andre ting. I alle disse sakene, kloden rundt, blir mennesker ødelagt og etterlatt halvdøde i det ondes nett, alle er vårt ansvar.

Bare i Chile har det hensynsløse hemmelige politi, Dina, antagelig torturert minst tusen kvinner og menn til døde, for eksempel i Villa Grimaldi i Santiago, et tidligere diskotek. I leiren Tres Alamos var det i mai måned 85 kvinnelige fanger og 72 av dem skal ha blitt mishandlet med slag, voldtekt (enkelte ganger ved hjelp av trenede hunder), elektriske

(Forts. side 234.)

Biskopen skriver selv i forordet: «Ti år er bare et glimt av et bispedømmes liv. Men tiåret 1965—1975 står frem som noe spesielt. Både i verden og i kirken er det en forvandlingens tid, med store omstillinger for både institusjonene og den enkelte. Det har også preget vårt bispedømme. Som den hovedansvarlige for dets liv i denne tid, har jeg ment at det kunne være gunstig å få en klar oversikt over det som er skjedd, og en begrunnelse for at det er inntruffet, ikke minst som følge av avgjørelsene på Det 2. Vatikankonsil (1962—65).»

På hans oppfordring har derfor pater Raulin gått til kildene og gitt den fremstilling som nå foreligger fra St. Olav Forlag, en dokumentasjon og en personlig vurdering. Resultatet er, etter undertegnede mening, en bok som trass i mindre svakheter, fortjener en plass i menighetene og i hjemmene, den vil lenge være temmelig uunværlig for mange av oss.

Svakheter? La oss gjøre opp med dem med en gang, de er ikke verd så mye i den store sammenheng vi her beveger oss.

Det er så mange felter forfatteren må innom at det hele kanskje et par steder bærer et visst preg av å være skrevet av plikt. Sjelden, men jeg tror at det forekommer. Raulin har også en tendens, ubevisst, til å se bispedømmet fra klostervinduene i Nebergsgaten. Noen vil vel føle at det skjer til fortrenghet for annet stoff og andre personer. Etter mitt syn er dette mindre innvendinger, boken vil le antagelig fått små feil av denne art hvem som enn hadde blitt satt til oppgaven.

Hovedinntrykket er at boken forteller vesentlige og spennende ting om det som har skjedd i det katolske fellesskap.

Bokens oppdeling gir seg nesten selv: fire store avsnitt som hver tar sitt utgangspunkt i avgjørende Konsil-dokumenter. Det er avsnittene om *den hellige skrift, gudstjenestens fornyelse, bispedømmets struktur og organer og verden av i dag*. På 184 sider får vi høre om den nye oversettelsen av Nytestamentet, om den nordiske bispekonferansen, om prestene og søstrene, om det katolske legmannsarbeidet, om ungdomsarbeidet, intensivundervisningen, samlingssteder som Mariaholm og Sel-tun, om den økumeniske situasjon i OKB, om religionsfrihet, våre publikasjoner, om norske katolikker i kultur og politikk, om Kirkens diakoni og innsats i medmenneskers tjeneste og det siste tiårs diskusjon om ekteskap og familieliv, prevensjon og abort. En serie av emner som blir nære og kjente ved navn og detaljer.

For igjen å sitere fra biskopens forord: «Av boken vil vi alle kunne lese en vesentlig sannhet: Et bispedømme er noe mer enn biskopen, geistligheten, ordensfolkene, legfolket og deres forskjellige institusjoner. Det er et *livsfellesskap* der alle trenger hverandre og ingen kan unnværes, og der nettopp deres samspill gjør dem til en levende celle i Guds rike.»

Fra bispedømmet

„Kato

Pastor Josef Amstutz ble etter eget ønske fritatt for sitt verv som konstituert sogneprest for St. Ansgar Menighet i Kristiansand fra og med 16. mai i år. Hans søknad til Rom om å få legmanns-status er siden blitt innvilget.

Pastor Anton Taxt er fra og med 1. september i år utnevnt til ny sogneprest for St. Ansgar Menighet i Kristiansand. Innsettelsen vil finne sted søndag 5. september.

Pastor Norbert Haunschield, p.t. kapellan ved St. Svithun Menighet i Stavanger og St. Josef Menighet i Haugesund, er fra og med 1. september i år utnevnt til konstituert sogneprest for disse me-

nigheter. Innsettelse vil finne sted i Stavanger søndag 5. september.

Pater Henk Heimeriks, O.F.M. er fra og med 15. september i år utnevnt til kapellan ved ovennevnte menigheter (Stavanger og Haugesund).

Pater Johan Castricum, O.F.M. er utnevnt til Misjonsdirektør med den oppgave å virke for misjonstanken i Oslo Katolske Bispedømme under biskop G. Schwenzer som har denne oppgave for hele Norden.

Oslo, 16. august 1976.

† John W. Gran
Biskop

Suspenderingen av erkebiskop Le-febvre og reaksjonen på den tidligere abbed don Franzoni i Kirken får enkelte norske aviser til å snakke om «en truende splittelse i den katolske kirke». Begge de nevnte saker er alvorlige nok — særlig for de to det gjelder — men det skyldes en manglende sans for dimensjoner og faktiske forhold at man drar disse vidtrekkende slutninger. I norsk presse kommer det til en viss grad av at katolsk stoff nesten bare brukes hvis det er nyheter hvor det er snakk om *vanskeligheter og kriser*.

Tusener med levende lys

Katolikker fra hele verden møttes i Philadelphia i august til den 41. eukaristiske kongress. Under åpningen karselebrerte den pavelige delegat, kardinal James Knox messen sammen med 40 kardinaler, biskoper og prester.

På side 232 i dette nummer gjengir ST. OLAV glimt fra noen av kongressens høydepunkter. Bildet er tatt mens 250 000 trossfeller, tusener av dem med levende lys hilste sakramentsprosjonen.

MERKEDAGER

I september og oktober er det noen viktige merkedager: Allerede den 12. september feirer Asker og Bærum menighet sitt 50 års jubileum. Den 17. oktober er det 100 års jubileum for St. Paul kirke i Bergen.

ske kriser”

Den brede flom av nyheter som tegner et ganske annet helhets-bilde har ikke stor verdi for de fleste lesere.

Det har vært sagt i katolsk presse i utlandet, blant annet i det ypperlige tidsskriftet *The Tablet* i London at isolerte skikkelser som for eksempel den gamle franske erkebiskop og andre må sees i et bestemt perspektiv. Dette er nok riktig. Det gjelder her personer som utgjør en forsvinnende brøkdelen av verdenskirkens folk og som ikke har følge av annet enn smågrupper. Disse er, som de som skriver om dem i dagspressen, i utakt med den veldige utvikling den katolske kirke har vært gjennom etter Det annet Vatikankonsil. De som snakker om et mulig skisma mangler sans for proposjoner, de stiller ting opp mot hverandre akkurat som om det er likeverdige størrelser: seminaret i Econne mot Vatikan II, en teologisk lærebok som noen få har foretrukket mot mengden av bind med teologisk nytenkning som har vokst gjennom århundrene.

Leser Lefebvre en messe i utkanten av Lille i morgen den 29. august i åpenlys protest mot pavens beslutning om å suspendere ham, blir erkebiskopen antagelig ekskommunisert. Men det er og blir en personlig tragedie, ingen kirkekrise.

A. R.

ST. OLAV KIRKE

Den nyrestaurerte St. Olav Domkirke innvies den 10. oktober.

Den 15. august: Pave Paul sammen med noen av sine medarbeidere og representanter for de lokale myndigheter i den lille byen hvor han har sin sommerresidens, Castel Gandolfo. Paven er på vei over piazzaen for å feire en messe i kirken.

En
kløvn

De tusenvis av norske som reiser ut i den store verden med pakketur-metoder kommer ofte, såvidt jeg kan skjønne tilbake til gamlelandet uten å ha fått den ringeste kontakt med et annet miljø og andre problemer.

Uten å ha gledet seg på andres vegne. Uten å ha følelsen av å ha møtt noe som er like rikt, om ikke rikere, enn det vi har i Norge.

På en uke har de med sin pene valuta fått sol og varme (som de trenger og fortjener, det blir jo vinter hvert år her i landet), de har bodd på elegante hoteller og spist merkelig mat. Og de har badet i Middelhavet og Atlanterhavet. De har vært på spennende nattklubber og sett noe de tror er folkeliv, og de har blitt kjent med hyggelige par fra Sverige og Danmark.

Men de flyr hjem like uvitende som før når det gjelder de fremmedes liv og problemer.

Nå er det ikke min mening å si at de bør studere dystre problemer i sin ferietid, absolutt ikke. Men det er vel betenkelig at den enorme økning i uten-

landsreiser øyensynlig ikke gir noen utvidet åndelig horisont. Vi forblir intolerante og selvgode. Det slås ikke noen bro mellom oss og andre, mellom forskjellige oppfatninger, mellom forskjellig tro.

Tvert imot blir alt dette som er forskjellig og som hører til denne verdens mangfoldighet bare charmerende og maleriske, av og til irriterende, detaljer som ikke angår oss. Innholdet forstår de gode nordmenn sjelden filla av.

Et eksempel er den damen jeg snakket med forleden, hun hadde vært på Kanariøyene i januar. — Vi var der på trettende dag jul, skjøtter du, sa hun. — Det er altså det helligste av alt i Spania, da feirer disse menneskene julaften og gir hverandre presanger. Den dagen fikk vi anvist feil værelse. Du aner ikke hvor mye mann min måtte bråke for å få et annet med bedre utsikt.

Jo, jeg aner det. I en avis står det en artikkel om Norge og nordmenn, med tegning av en traust fyr i lusekofte og med snadde som står trygt på sin egen tue og har betenkeligheter med både den manglende respekt for flagget og fremmedarbeidere.

Jeg tenkte:

Skulle tro at all denne farten nå gjorde slutt på dette at vi bestandig tror at de norske er det ypperste i denne verden.

Ellert Dahl OP. anmelder en bok av Peter

«KIRKEN SOM LØP

Det er noe av en forvirringens tid i den katolske kirke. Ihvertfall har vi ofte inntrykket av det, selv om vi lever i verdenskirkens periferi og merker velsignet lite til uroen. Ofte får vi høre at forandringene skyldes konsilet. Før var linjene klare, etter konsilet er de det ikke lenger.

Nå er vel dette til dels et synsbedrag. Forandringene er ikke til å ta feil av; det er de vi merker. Men kontinuiteten gjennom forandringene er der også, og Det II Vatikankonsil formulerte en fornyelse i kirkens liv som alt på mange områder — for eks. i liturgien — var underveis. Kanskje nettopp derfor — fordi uklarheten og forvirringen i bildet av den katolske kirke er for en stor del psykologisk betinget heller enn grunnet i kjensgjerningene — er det viktig å få klarlagt hvor kirken står i dag og hva som er hendt de ti siste begivenhetsrike år siden konsilet ble avsluttet.

Den engelske forfatter Peter Hebblethwaites siste bok, *The Runaway Church* (tittelen er uoversattelig, men skulle bety noe sånn som *Kirken som løp løpsk*), analyserer denne viktige perioden for kirken og gjør opp en slags status for hvor vi står i dag. Forfatteren har de beste forutsetninger for sin oppgave. Han har kunnet følge utviklingen på nært hold. Tidligere jesuitt, redaktør for det engelske jesuittidskrift *The Month* i en årrekke, fulgte han med i Vatikankonsilets siste periode og i senere romerske biskopsynoder. Han har skrevet flere andre bøker om kirken, foruten en rekke artikler i internasjonale tidskrifter og aviser. Han har spesialisert seg på Vatikanets østpolitikk. Den nåværende boken er i beste forstand god journalistikk: Lett skrevet, vel-informert, godt sammenfattet og,

tatt i betraktning de kontroversielle emner, likevektig i sin dom. Peter Hebblethwaite er kanskje ikke helt forskånet for journalistenes fristelse til å dramatisere ved å understreke kontrastene, men han eier til gjengjeld evnen til å se tingene fra flere sider, og det er i denne sammenheng, meget verdifulle.

Hvis en bok med et så sammensatt emne som kirkens utvikling etter Vatikankonsilet kan sies å ha et samlende tema, måtte det være det som tittelen antyder: En kirke som har brudt båndtvangen og løpt sine egne veier. Fra å være en fast og veldefinert enhet, etter tradisjonelt mønster, er den blitt en kirke som overrasker både seg selv og andre.

Hvem hadde forutsagt for bare ti år siden at den karistmatisk-bevegelse skulle ha funnet inngang i den katolske kirke eller den politiske radikaliserings som er skjedd både hos legfolk eller medlemmer av hierarkiet i enkelte land? Uten tvil kommer impulsene i kirkens liv langt mindre ovenfra, langt mer nedenfra, enn de gjorde tidligere. Ytterlighetene er også blitt stadig mer aksentuert. En kan ikke lenger som tidligere, så noenlunde trygt si: «Kirken mener, kirken sier...», for kirken, alt etter som hvem en hører på, synes å mene nokså meget forskjellig om forskjellige ting — derav inntrykket av forvirring. Ingen i kirken, selv ikke paven, har vel den fulle oversikt over hvor utviklingen bærer hen. Det er forsåvidt intet nytt i kirkens historie, men for oss er det nytt.

Peter Hebblethwaite tar sitt ut-

gangspunkt i konsilet og viser hvordan det nesten nødvendigvis oppsto en spennings situasjon når det gjaldt gjennomføringen av konsilvedtakene. Konsilfedrene var borte, det var stort sett det gamle administrasjonsapparat som skulle sette vedtakene ut i livet og som måtte bære det direkte ansvaret for hvordan det gikk. Ofte innebar konsiltekstene temmelig vidtrekkende konsekvenser under forholdsvise uskyldige formuleringer. Derav ofte Vatikanets nesten instinktive tendens til å bremse i en rekke tilfeller, og inntrykket av en utvikling som går i rykk og napp — to skritt frem og ett tilbake — heller enn den gjennomgripende og harmoniske fornyelse av hele kirkens apparat og liv, som Vatikankonsilets la opp til.

Dette spenningsforholdet går igjen i bokens kapitler om liturgien, medansvaret i kirken, om prestens rolle og om biskopens utakknemmelige oppgave i den post-konsiliære kirke: «De fikk råd fra alle kanter, både på anmodning og uoppfordret, foruten at de fikk høre adskillige ukvemsord... De som sto bak, ropte frem, og de som sto foran, ropte tilbake!» Det samme gjelder i enda høyere grad paven selv, som skal være kirkens samlende symbol og som nettopp derfor får føle spenningene langt smerteligere enn andre. I sitt kapitel, *Hva ble det av*

Hebblethwaite:

LØPSK»

261 faste diakoner i Vest-Tyskland

60 prosent flere diakoner.

teologene, analyserer Hebblethwaite hvordan disse, fra å være tolkere av kirkens tradisjonelle lære, søker sine kilder i langt større grad i verden og ser sin rolle i et langt mer kritisk og profetisk perspektiv. Kanskje den mest levende del av boken handler om forholdet mellom kirken og verden. I kapitlene, Dialog med humanismen i den sekulariserte verden, I skole hos marxistene, Vatikanets østpolitikk, Politikk er blitt alvor, gjør forfatteren rede for den oppmyking som er skjedd både på offisielt hold og i andre deler av den katolske kirke, overfor grupper og ideologier som kirken tidligere sto steilt avisende overfor. Her har ikke myndighetene holdt igjen. Heller tvertimot. Mens pave Paul har vist seg heller forsiktig på hjemmeplan, er han ofte radikal i forholdet til andre. Det gjelder de ikke-kristne religioner. Det gjelder forholdet til kommuniststatene, der Vatikanet har inntatt en langt mer nuansert og pragmatisk holdning. Det gjelder forholdet til marxismen, der en rekke dialoggrupper mellom kristne og marxister har avslørt visse fellesaspirasjoner, ihvertfall på det konkrete, sosiale og politiske plan. Det har for eks. gjenspeilt seg i de latinske lands frihetsteologi, der en Camilo Torres eller en Helder Camara har reagert mot det samme politiske og økonomiske system, riktignok med meget forskjellige metoder. En kan ikke lenger, slik tendensen var tidligere, gå ut fra at den katolske kirke vil stille seg på det etablertes

(Forts. side 234.)

■ Ved utgangen av 1974 var det i arbeide rundt 410 000 prester i den katolske kirke. Derav var over 262 000 verdensprester og 148 000 tilhørte ordensgeistligheten, melder KNA fra Rom i forbindelse med offentliggjøringen av Kirkens statistiske årbok for 74. Antall katolikker i hele verdenskirken regnes rundt 710 millioner, det vil si at det i gjennomsnitt er 5,8 prester til rådighet for hver 10 000 katolikker.

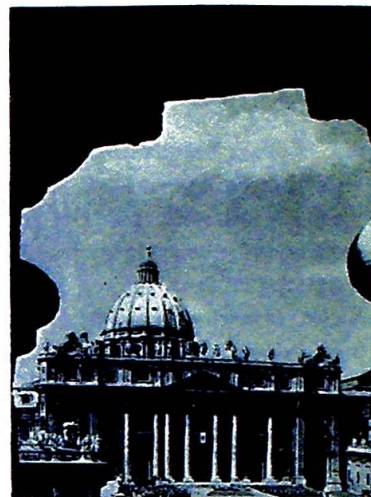
Tallet på de ordensbrødre og ordenssøstre som i samme tidsrom var opptatt med sjelesorg var 1 055 000, det vil si at det til hver 10 000 katolikker er 15 sjelesørgere uten prestevigning til disposisjon. Tallet på det faste diakonat er i årets løp gått opp fra 1239 til 1995, en stigning på hele 60 prosent. Vest-Tyskland har 261 faste diakoner og inntar en førsteplass blant nasjonene på dette området.

Tilsammen var det ellers ved utgangen av 1974, 3129 ferre prester i verdenskirken enn året før. Nedgangen skyldtes død og oppgivelser av embedet.

Årboken inneholder forøvrig detaljer som ikke tidligere har vært tatt med:

Det gjelder oppgaver over gjennomsnittsalderen for de døde og gjennomsnittsalder for de fratrådte.

Den første tabellen viser en gjennomsnittsalder på 72 år for de døde, den andre at de som oppga sitt embede gjennomsnittlig var 39 år gamle og hadde vært prester i 14 år.

Presten slept bort fra alteret.

■ Under en messe i Kitovu i Uganda ble den katolske presten Clement Mukasa overfalt og slept bort fra alteret av soldater fra Idi Amins hær. En rapport fra den ugandiske bispekonferansen sier at det etter overfallet — som fant sted så tidlig som den 12. juli, ikke har vært mulig å finne presten.

Misjonær siden 1909.

■ Senior blant de nederlandske misjonærer i Østen, pater Godfried Aldenhuysen er død i en alder av 93 år i hovedstaden på Filippinene, Manila. Han var siden 1909 uten pause i misjonsarbeidet.

Moskva-angrep på König.

■ Ateistbladet *Nauka i Religija* i Moskva har rettet et heftig angrep på kardinal König i Wien. Kardinalen som også er leder av Vatikanets sekretariat for ikke-troende, blir i siste nummer av bladet kalt «fiende av kommunismen» og en som kommer med løgner om Sovjetsamveldet. Grunnen til det rasende angrep er, ifølge KNA, noen presseuttalelser av kardinalen siste år hvor han snakket om diskriminering og undertrykkelse av russiske troende og viste til tegn på en ny religiøs oppvåkning i Sovjet. Av bladets kommentarer fremgår det at Königs uttalelser ble kjent i Sovjet gjennom tyske radiosendinger.

Abrahams og mitt

Isak og Jakob, arvinger til det samme løfte. For han ventet på den by som har faste grunnvoller, den som Gud selv har planlagt og bygd.»

Gud griper radikalt inn overfor Abraham, river ham ut av hans slekt og isolerer ham for å velge seg ut et folk som skal være lærere av hans frelse. Og Abrahams svar er ikke spørsmål, innvendinger eller tvil, han tror, han har tillit og adlyder. «Dra bort!»

Løfte om velsignelsen står i begynnelsen, en velsignelse som skal komme til uttrykk i at Abraham blir far for mange folk. Men Abraham blir eldre uten å få noen arvinger, dermed blir hans tro satt på en hard prøve. Mens Abraham kjemper med veldige tvil kommer Guds ord på nytt til ham: «Frykt ikke, Abraham! Jeg er ditt skjold, din lønn skal være meget stor.» Og Abraham sa: «Herre, hva vil du gi meg? Jeg går jo barnløs bort. Se, meg har du ikke gitt noen barn, og en tjener som er født i mitt hus, kommer til å arve meg.» Men se, da kom Herrens ord til ham: «Nei, han skal ikke arve deg.» Og han førte ham utenfor og sa: «Se opp, opptil himmelen og tell stjernene, om du kan telle dem. Så tallrik skal din ætt bli.» Og Abraham trodde på Herren, og Herren regnet ham det til rettferdighet.

Abrahams situasjon, det å være barnløs, som i det Gamle Testamente ble ansett som forbannelse, taler imot enhver fremtid. Guds løfte til ham på den ene siden, og den harde virkelighet på den annen, nemlig at han og Sara var gamle, er store og smertende motsetninger. Men akkurat her kommer det frem et fint trekk hos Abraham, han tar mot til seg og sier uten omsvøp til Gud hvordan det ser ut i hans indre, hvilke tvil som nager ham. Slike velsignede menneskelige reaksjoner møter vi mange av i GT, som eksempel kan nevnes Jeremias og Job. Gud på sin side bebreider ikke Abraham for hans tvil, men han gjør heller ikke noe for å gi ham en håndgripelig eller følbart støtte. Han ganske enkelt fornyer sitt løfte, men på en inntrykksfull måte. Han tar Abraham med ut og viser ham nattehimmelen med all dens prakt, peker på de utallige planeter og gjør det klart for Abraham hvor tallrike hans etterkommere skal bli.

Abrahams tro blir enda engang satt på en hard prøve: «Ta din sønn, din eneste, han som du har kjær, Isak, og gå til Morian land, og ofre ham der som brennoffer på et av fjellene, som jeg vil si deg.» Og igjen bryter Abraham

I det gamle testamente finner vi mange store skikkelser som Moses, Isaias og ikke minst Abraham, han som Paulus med rette kaller troens far. Hele skriften taler ikke om noe annet enn Guds ord, Guds henvendelse til menneskene og menneskets svar på det, troen. Å tro er å ha grunnleggende tillit til Gud, en tillit som søker tilflukt hos Gud i mørke og vanskelige situasjoner, og lar seg bære av ham som er det faste fjell, som er trofast.

Abraham, troens far, inntar en sentral stilling i bibelen, også han måtte våge spranget ut i det store mørke, ukjente uvisse. «Dra ut av ditt land og fra din slekt og fra din fars hus til det land som jeg vil vise deg. Og jeg vil gjøre deg til et stort folk, jeg vil velsigne deg, og gjøre ditt navn stort, og du skal bli til velsignelse.»

Det er ikke vanskelig å forestille seg hva denne fordringen fra Guds side har kostet Abraham. Han skulle dra bort, la alt bak seg og begi seg på en vei som han ikke så slutten på. Uten noen som helst sikkerhet, det eneste som han kunne støtte seg til var Guds ord og løfte, alt det andre lå i fullstendig mørke. Hebreerbrevet gir en utmerket kommentar til akkurat denne situasjon. «I tro var det Abraham lød Guds kall til å dra ut til det land som han skulle få i arv og eie, han dro avsted, uten å vite hvor han kom hen. Det var i tro han levde som en fremmed i det land Gud har lovet ham, og bodde der i telt, sammen med

tro kristne liv

opp, og sønnen spør: «Se, her er ilden og veden, men hvor er lammet til brennofferet?» Abraham svarte: «Gud skal selv utse seg lammet til brennofferet, min sønn!» Slik lyder svaret til sønnen, den sønn som skal bære videre det løfte Gud har gitt Abraham. Han trodde på Guds trofasthet til det ytterste, som Paulus sier i Romerbrevet: «Mot alt håp satte han sitt håp, og ved sin tro ble han far til en mengde folkeslag. Overfor Guds løfte stanset han ikke opp i tvil, nei han ble styrket i sin tro og priste Gud, fast overbevist om hva Gud har lovet, det er han også mektig nok til å oppfylle. Og det var derfor det ble regnet ham til gode som rettferdighet.»

Abraham tok imot Guds løfte og gjorde det til sitt livs fundament. Hans tro er et uttrykk for at han har tillit til det Gud sier til ham, det er altså et forhold, en forbindelse som går fra person til person. Gud taler og Abraham tror på den levende Gud og det han sier til ham, nemlig at han velger Abraham til sin partner. På Abrahams tro og håp inntil det ytterste, «mot alt håp», hviler også vår tro, og

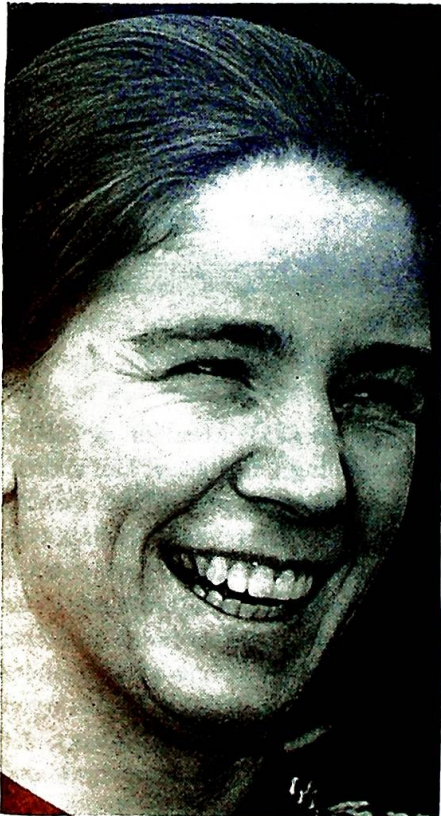
vi kan med rette kalle ham vår tros far. Hvem formår å ane hva denne tro har kostet Abraham, den er gjennomsyret av tvil, mørke, ensomhet, men også av tillit.

Når jeg trekker forbindelseslinjer mellom Abrahams tro og mitt kristne liv, så er Abraham for meg en skikkelse som er levende i dag. Han lever videre i meg hver eneste dag. Også for meg som ordenssøster er Gud blitt til et fundament jeg bygger mitt liv på. Hans appell kom til meg først, og jeg bega meg liksom Abraham på en vei som jeg knapt kunne ane konsekvensene av. Troen er ikke noe vi kristne simpelthen har, spiren til den legges i dåpen og siden vil den vokse eller stagnere, alt etter hvilke vekstforhold som ligger til grunn. Å tro vil si å leve for noe, ikke være innesluttet i seg selv, men å kunne gi seg selv fullt og helt, mitt korte liv har en oppgave, en mening. Med denne holdning vil jeg forkynne at det menneskelige liv her på jorden ikke er alt, men bare begynnelsen til noe langt større — fullendelsen i Gud. Liksom Abraham ble utvalgt til å være Guds partner, så er også vi kristne Guds medarbeidere, vi er ofte det medium hvor igjennom andre kan møte Gud.

En av de vesentlige egenskaper ved troen, er at den også inneholder tvil og mørke. For i troen stoler vi på noe som vi hverken har kontroll eller makt over, noe som alltid vil føre usikkerhet med seg. Hvor det er tro, åpner det seg også muligheter for tvil. Troen er alltid på leting etter noe fraværende, vanligvis famler vi i mørke på leting etter Gud. Det er ikke lett å gripe noe som er så uendelig større enn oss selv. Men kanskje troen nettopp ligger i det å overvinne tvil. For Abraham var tvil og uvisshet heller ikke ukjent, og det som gjør ham så sympatisk, er at han reagerer så velsignet enkelt og menneskelig. Hans forhold til Gud modnet etter hvert til dybde og tillit, slik at han kunne vise Gud hvordan det så ut i hans indre. Gud handler ofte helt ubegripelig sett fra et menneskelig standpunkt, enkelte ganger kan han gi oss erfaring — visshet om at han er til, for så liksom å støte oss tilbake til vår menneskelige begrensethet, som da oppleves enda sterkere. Han vil at vi skal be, men når vi trygler om et svar, så hyller han seg i ugjennomtrenglig taushet. Vi har ofte inntrykk av at Gud er der, men bare ikke i det øyeblikk vi trenger ham mest.

Som troende vil vi alltid bli kastet frem og tilbake mellom tvil og sikkerhet, mellom trygghet og opprør. Er man tålmodig i sin leting etter Gud gjennom mørke og fortvilelse, da kommer man kanskje engang til det punkt, hvor man greier å kaste seg i armene til den tause Gud, hvor man klarer å lytte og hvor tausheten blir meningsfylt, hvor spørsmålene blir borte og Guds kjærlighet kan trenge igjennom. Men en slik tro er ikke gitt og kjempet frem engang for alle, den må vi be om hver eneste dag på nytt gjennom tvil og usikkerhet. En ekte og gjennomkjempet tro kan da bli til et tegn for Gud i en verden hvor mange er på leting etter en mening med livet. Men troen

(Forts. neste side)

Sr. Astrid
Ettlbrück.

Henry Ford erklærte i sin tid at historien bare er «bløff», og at man derfor ikke kunne lære noe av den. Barbara Ward, verdenskjent økonomieksperter og medlem av den pavelige kommisjon «Rettferd og Fred», gikk i rette med denne oppfatningen da hun holdt innledningsforedraget på FN's bostedskonferanse i Vancouver tidligere i sommer. Hun sa seg enig med den amerikanske filosofen Santayana som sier at de som nekter å lære av historien, er dømt til å gjenta den. Ut fra dette la hun opp sitt foredrag om menneskenes levekår som en sammenligning mellom utviklingslandenes situasjon i dag og situasjonen i de europeiske land for vel hundre år siden, under den industrielle revolusjon. Hun hevder at det er samme prosess som foregår, under vidt forskjellige forhold, og at vi derfor kan lære av våre forfedre. Som dem må vi skape likevekt mellom de rikenes forståelse og vilje til å hjelpe og de fattiges virkelighetssans og vilje til å øve press», vi må legge en konkret slagplan for jordbruket, forbedre de hygieniske forhold og skaffe verden vann som ikke er forurenset.

Noe av det mest oppmuntrende i syttiårene og et virkelig fremskritt er det at verdenssamfunnet for alvor og i fellesskap har begynt å undersøke det man kan kalle grunnelementene til en verdensomspennende planøkonomi, sier Barbara Ward i innledningen til sitt foredrag og fremholder at konferanser og debatter

Av KARIN GULLERUD-JOHANSEN O.P.

TO VERDENER

etter hvert har skjerpet forståelsen av at det er nødvendig å få slutt på gammel urett fra kolonitiden og skape en ny økonomisk verdensordning. Ingen tidligere konferanse har imidlertid forsøkt å se alle sider av dagliglivet under ett i så høy grad som denne i Vancouver om menneskenes bosteder. Faren er at man ved å ville se alt ikke ser noe. Men det er en risiko man må ta, mener hun. Alle samfunnets problemer løper sammen i de levevilkår det byr menneskene. Hvordan er de? spør hun. Hva skjer med oss? Hva ønsker vi for vår verden? For å svare på disse spørsmålene må man etter hennes mening få dagliglivets uro litt på avstand, og hun foreslår at vi prøver å se oss selv i historiens lys. Det moderne menneske kan ha noe å lære av sin lange historie, og en god del av den bør ikke for noen pris gjentas, hevder Barbara Ward.

Hun skisserer utviklingen frem til vår tids bymessige samfunn og en høyt oppdrevet teknikk, bygd på vitenskap, en utvikling som skjøt fart mellom det 16. og det 18. århundre, og altså har tatt to århundrer i vår

del av verden. I det 20. århundre går imidlertid alt meget fortere, også denne prosessen, og Barbara Ward mener ikke at det er overdrevet å anta at de to tredjedeler av menneskheten som fremdeles har mer enn 70 prosent av befolkningen i jordbruket, vil se dette tall redusert til det halve i løpet av de neste tre tiår, og om femti-seksti år vil muligens byene dominere vår klode.

Historiens speil.

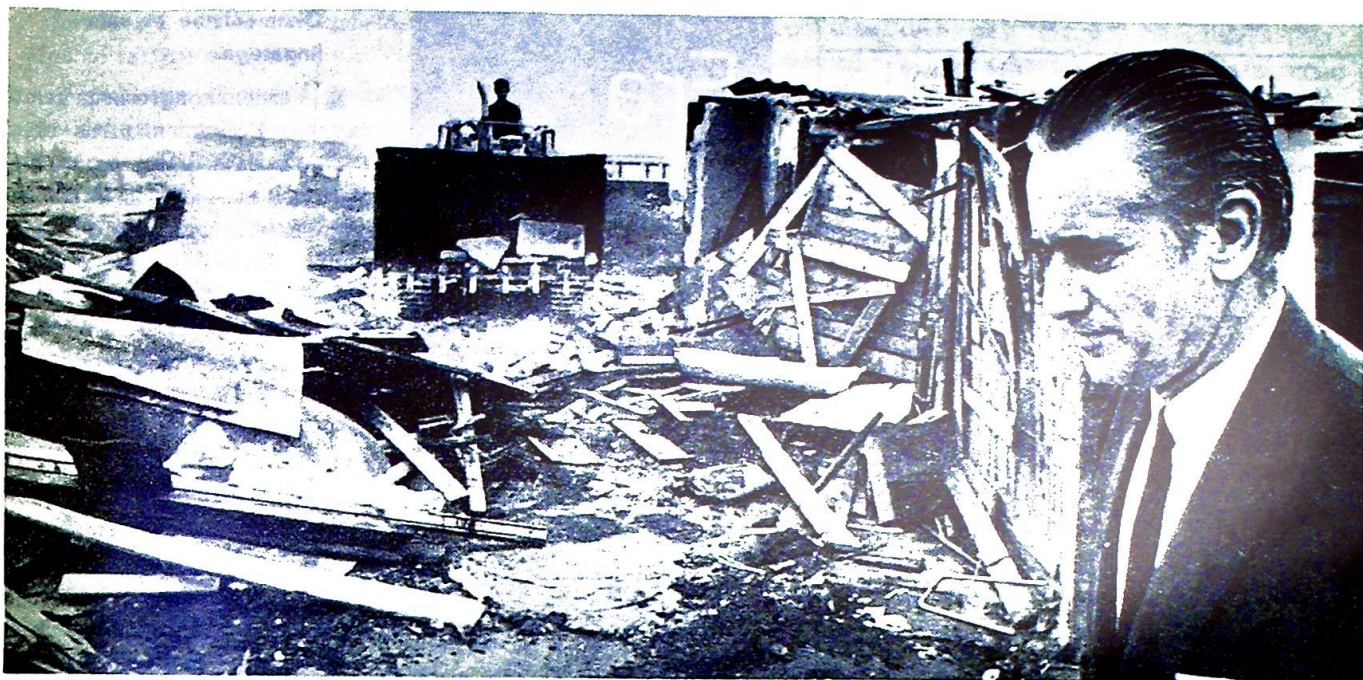
Likevel mener Barbara Ward at det lønner seg å se bort fra denne økende fart i prosessen og kaste et blikk på dagens industriland den gang de befant seg på omtrent samme utviklingstrinn som verden sett under ett gjør i dag, og hennes eksempel er Storbritannia omkring 1840.

Det som slår en mest, sier hun, er den forbløffende ulike fordeling av rikdommene. Den enorme fortjeneste de nye maskinene skaffet, gikk nesten i sin helhet til eiere og sjefer. Arbeidernes inntekter økte så å si ikke i tiden 1800—1850, mens heldige grunneiere kunne tjene summer til-

Abrahams tro . . . (Forts. fra forrige side)

er stadig i fare, fordi vi så lett sier oss tilfreds med det vi har oppnådd, det være seg ting, suksess, anseelse osv., dette kan oppta oss så fullstendig at det simpelthen ikke er plass til noe annet. Hvis materielle ting begynner å gjøre menneskene «tilfredse», vil troen gå i stykker. Hvor lengselen etter noe stort og altoppfyllende blir borte, blir det plass til resignasjon og tomhet, noe som igjen vil gi seg utslag i synet på oss selv og menneskeverdet for øvrig. Slik er kanskje situasjonen for mange av oss nåtidsmennesker. Vi er så vant utfra forskning og vitenskap å få svar på meget, alt må kunne bevises, men Gud er og blir et mysterium som bare troen lar oss ane.

Det har gått mange hundreår siden Abraham og likevel har hans tro fremdeles betydning i dag. Ja, vi kan sikkert lære noe av den enkelhet og tillit som preget hans forhold til Gud. Abraham er urbilde for vår tro og vårt håp. Slik som han var underveis mot det ukjente, så fortsetter vi kristne vandringen mot fullendelsen. Med Abraham gjorde Gud et nytt forsøk på å komme i dialog med menneskene, og det avhenger av oss hvordan vi vil svare på denne henvendelsen. Abraham har lært oss å adlyde Guds ord og vi går inn i et forhold som krever hele personen, kanskje det er nettopp det vi er redde for, fordi Gud krever ikke noe, men oss selv.

Den franske statsminister Jacques Chaban-Delmas følger rivingen av slumstrøk ved Nanterre i nærheten av Paris.

svarende to-tre millioner dollar pr. år — skattefritt. Den konservative statsmann Disraeli kalte Storbritannia «de to nasjoner: de rikes nasjon og de fattiges nasjon». Selv blant de rike var den gjennomsnittlige levealder bare 40 år, og dødeligheten var like stor som i våre dagers slumstrøk. Skitten og forurenningen i disse første industrisentra ville skaffet en moderne miljøverekspert hjerteinfarkt, hevder Barbara Ward, og hun minner om at i tillegg var disse fattige stadig truet av hungersnød. Vil man danne seg et bilde av tiden, kan man bare lese Dickens' romaner, eller — mindre poetisk og enda vondere — offisielle dokumenter. De er en ensformig oppramsing av det som utgjorde arbeidernes kår: svart armod, forurenset vann, elendige og skitne rønner, arbeid, arbeid og atter arbeid, for tidlig død.

Ingen kan benekte, sier foredragsholderen, at mange steder i vår verden er forholdene svært lik de forferdelige skildringene vi finner hos Dickens. Ser man verden under ett, er inntektene stadig like ujevnt fordelt. Industrilandene — Nord-Amerika, Europa, Sovjetunionen, Japan — er dagens «grunneiere», som har til-

ranet seg 75 prosent av verdens rikdom til fordel for mindre enn en fjerdedel av dens befolkning. Og i mange utviklingsland er den økonomiske vekst de to siste tiår kommet nesten utelukkende de ti prosent rikeste til gode. Det er skjemaet fra Victoriatiden om igjen, med all dets ufattelige urettferdighet. Sant å si er bildet på sett og vis enda mørkere i dag, fremholder Barbara Ward, og hun forklarer:

I det 19. århundre økte jordbruksproduksjonen, og man begynte å dyrke opp de enorme landstrekninger i Nord- og Syd-Amerika, i Russland og i Australia. Sultens skremmebilde forsvant etter 1840-årene. Men i dag svever det på ny over verden en stor, truende sky, når man tenker på at dagens kornreserver knapt dekker 20 dagers forbruk. I det 19. århundre økte antall arbeidere bare med 0,7 prosent årlig, og man trengte især ufaglært arbeidskraft. I dag vokser antallet med 2 prosent i året, og industrien krever stadig flere faglærte arbeidere.

I det 19. århundre har dessuten mer enn 40 millioner kunnet utvandre fra Europa, mens historiens største «folkevandring» i dag finner sted

innen hvert enkelt U-land — fra elendigheten på landsbygden til fattigdommen i byene.

Vi er vitne til den samme prosess som fant sted under den industrielle revolusjon, men den foregår i dag i en helt ny og ganske annerledes farefylt sammenheng, understreker Barbara Ward.

Hva vi kan lære?

Mot slutten av det 19. århundre hadde overfloden av billige matvarer gjort slutt på hungersnøden, og sanitære reformer hadde gjort byene bedre å leve i. BARNEDØDELIGHETEN sank, og med den antall barnefødsler. Dette betegner en uhyre viktig etappe i menneskehetens utviklingshistorie og skyldes dels hell, dels planmessig innsats, mener Barbara Ward. Erobringen av de enorme områder fruktbar jord berodde nok på hell, men det gjorde ikke Victoriatidens heroiske reformer på hygienens område. De var politiske handlinger. Og her har vi meget å lære av våre forfedre om de veier som fører til velordnede byer, sier foredragsholderen og fortsetter: Vi må ikke tro at revolu-

(Forts. side 234.)

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00	11.00
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		18.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355		9.00	—
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587		11.00	9.30
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209		8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		9.00	11.00
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		19.00	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		8.30	10.30
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	11.00
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751		8.00	10.45
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195		8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255			11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , lörd.: Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550 sønd.:		18.00	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30	10.45
		19.00	9.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.30	10.45
		9.30	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		9.00	11.00
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> . Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214		8.45	11.00
		19.00	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ALESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604		19.30	11.00
<i>St. Elisabethsøstrene</i> , Mellomvn. 47, tlf. 81 783		8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 487		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)		19.00	11.00
		8.00	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82			18.30
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			11.00

Fra katolsk presse

Messen med afrikansk og indiansk ritus.

■ Under den 41. eukaristiske verdenskongress i Philadelphia feiret erkebiskopen av Nairobi, kardinal Maurice Otunga, den 5. august messen sammen med 200 biskoper og prester etter afrikansk og indiansk ritus.

I tilslutning til gudstjenesten forklarte en talsmann for de färvæde at den katolske kirkes tradisjonelle liturgi ofte forekommer hans folk som kald og enkelte ganger som uforståelig. Prestens lette slag mot brystet under syndsbekjennelsen er for eksempel for afrikanere ikke et tegn på anger, men et tegn på hovmot.

For første gang på en slik verdenskongress møtte man blant annet under feiringen de nord-amerikanske indianere som katolsk gruppe. En prest fra Chippewa-stammen feiret således den hellige messe i sin stammes drakt og brukte indianernes sanger og danser.

En annen messe ble feiret i den karismatiske bevegelses tegn. Erkebiskopen av Brussel og Mechelen, kardinal Leo Suenens ba sammen med 60 000 troende fra alle verdens kanter om at Den hellige ånd alltid måtte være med Kirken. (Den karismatiske bevegelse har mange tilhengere i USA, men en god del amerikanske biskoper stiller seg kjølig til bevegelsen.)

Økumenisme et samlingstegn.

■ Verdenskongressens femte dag sto i økumenismens tegn. Teologer som deltok sa at den dag ikke var fjern da interkommunion ville være mulig. Lederen for det økumeniske sekretariat i den amerikanske bispekonferanse, John F. Hotchkin, viste til diskusjonen om Kristi realpresens i eukaristien i den katolsk-lutherske studiekommisjon hvor det er snakk om at «brødet i eukaristien blir et annet brød, det evige livs brød». Erkebiskopen av Washington, kardinal William Wakefield Baum, erklærte at resultatet av diskusjonen i denne studiekommisjon er en utfordring som de kristne kirker må svare på.

(Et par dager tidligere hadde lederen av Vatikanets enhetssekretariat, kardinal Jan Willebrands, uttalt i Northfield at den økumeniske bevegelse ikke er tjent med at man er utålmodige. Willebrands betegnet interkommunionen som «en vild form for økumenisme», noe man senere vil angre på.)

«Kamp for de rettsløse er de kristnes plikt.»

■ Den brasilianske erkebiskop Helder Camara sier at kampen for de rettsløse i samfunnet må bygge på kjærlighet.

Under et symposium over emnet «Sult etter frihet og rett» som fant sted i forbindelse med den eukaristiske verdenskongress i Philadelphia, fremholdt Camara at kampen for rettferdighet ikke nødvendigvis må føre til at det dannes nye politiske partier eller et nytt religiøst samfunn. Det gjelder meget mer at alle kristne samarbeider. I en tale som stadig ble avbrutt av bifall, gikk han også inn på internasjonale politiske spørsmål og tok avstand fra verdenskommunismen som han sa

«forsøker å splitte vårt arbeide for de fattige nasjoner».

Erkebiskop Giovanni Benelli fra det pavelige statssekretariat pekte på Kirkens rolle som en samvittighetens røst for menneskeheten. Katolikkene er forpliktet til å hjelpe de som er uten rett og frihet. Dette er ikke, sa Benelli, en oppfordring til nasjonalisme og revolusjon, men en oppfordring til at vi må hjelpe menneskene til å nå sine bestemte mål.

Kardinal Willebrands fra Enhetssekretariatet vendte seg mot en helt åndelig oppfatning av rettferdigheten. Ærefrykt og vennskap alene kan ikke gi de fattige nok næring, sa han. Men samtidig trenger de som sulter vårt vennskap og vår respekt for å føle at de er en del av vårt

menneskelige fellesskap. Av egen erfaring vet alle disse nødlidende at mennesket ikke bare lever av brød.

Det må ikke være noen kløft mellom Guds rikes rettferdighet og bekjempelsen av tidsbunden nød, sa kardinalen. Også de kristne må arbeide for en bedre samfunnsstruktur i verden, men strukturer er ikke alt.

Jesuittergeneralen taler om en mer rettferdig verdensordning.

■ Jesuittenes øverste leder og general, pater Pedro Arrupe, tok i en uttalelse før åpningen av verdenskongressen til orde for at det dannes en mer rettferdig verdensordning.

Med henvisning til kongres-

sens motto: «Menneskehetens hunger», sa Arrupe på en pressekonferanse at USA og andre rike land må gi sin støtte til en slik nyordning. Han minnet om president Kennedys ord om at det amerikanske folk i 70-årene må bringe mennesker til månen og beseire nøden i verden. Det sier mye om verdien av vår sivilisasjon, sa Arrupe, at det første mål er nådd på en videnskapelig og teknisk fremragende måte, men at vi står lenger fra å nå det andre mål enn noen gang før.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	} Oslo
Lunden kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Olavs kirke	
Bispegården	} Arendal
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Trondheim
St. Franciskussøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Tønsberg
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Tønsberg
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	} Hønefoss
St. Mikals prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Tromsø
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeths Hosp.	} Trondheim
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs Kirke,	
Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs Kirke	
St. Olavs Prestegård	} Tønsberg
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:
Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

Der Grosse Wochentags-Schott, Teil 2, kr. 111,50.
Fries: Abschied von Gott, kr. 13,85.
Lanczkowski: Religionsgeschichte Europas, kr. 11,—.
Berger: Kleines Liturgisches Wörterbuch, kr. 18,—
Bonhoeffer: Liv i gemenskap, kr. 24,—.
Lepp: Människan inför dödens mysterium, kr. 61,—.

Danske bøger:

Laurentin: Budskapet fra Lourdes, kr. 19,—.
Paillard: Fire Evangelister, fire verdener, kr. 11,—.
Rops: Den Hellige Vincent af Paul, kr. 6,—.
Voillaume: Ligesom Jesus i Nazaret, kr. 19,—.
Bours: Kan man opleve Gud, kr. 18,—.
Paul VI: Humanae Vitae, kr. 5,—.

Franske bøger:

Bible de Jerusalem, kr. 145,—.
TOB, Nouveau Testament, kr. 50,—.
Les Psaumes, kr. 48,—.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48
Åpent kl. 9-16, lørdager kl. 9-13

FREDRIKSTAD

EDVARDESEN & NORHEIM A/S

Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

I det ondes . . . „Kirken som løp løpsk”

(Forts. fra side 223.)

sjokk og brennende sigaretter. I øst, i Sovjet, stenges opposisjonelle i årevis inne på sinnsykehus, som på det beryktede Serbsky-instituttet i Moskva. Her utsettes de ved hjelp av lave matrasjoner og innsprøytinger for smerter som kanskje er verre enn noen annen mishandling. Vitenskapsmannen Leonid Plyushch ble holdt på et slik sted i tredve måneder etter at han hadde blitt «innlagt» som lidende av «reform-illusjoner».

*

I dyriske, hete fangebur og på tvangsarbeide presses levende mennesker i enkelte afrikanske stater, i Korea, i Iran osv. inn i døden i forsøk på å få dem til å «snakke» og gi opplysninger.

Alt dette forsøker verden, også de kristne, å glemme. Eller å bortforklare.

En brasiliansk journalist, Vladimir Hertzog, sier:

«Hvis vi mister evnen til å protestere i vrede når vi ser andre utsettes for overgrep, mister vi også retten til å kalle oss selv siviliserte mennesker.»

Å. R.

ST. OLAV

Redaktøren treffes hver dag
enten på (02) 20 72 26 eller på
(02) 28 95 18.

Postadressen er Akersvn. 5,
Oslo 1.

(Forts. fra side 227.)

side og støtte den regjerende statsmakt. I en rekke land, for eks. i Spania, Korea, Brasil, Rhodesia, der forsvaret av elementære menneskerettigheter krever det, har kirken stilt seg kritisk til regimet. I det hele tatt orienteres kirkens politikk utad mer og mer fra det spesifikt religiøse og over til forsvaret av det truede mennesket i samfunnet.

Et annet markant trekk ved kirkens liv etter konsilet utgjøres av de frie gruppene som dukker opp overalt. De er som levende seller i kirkens helhet; de fordøyer inntrykene utenfra og setter dem i omløp i kirkens organisme. Som regel har de beriket kirken, men enkelte steder som i Italia, er basisgruppene kommet i konflikt med myndighetene og har gått inn for å skape et alternativt bilde av kirken — friere, fattigere, mer radikal (og ofte adskilleg mer ansvarsløs), enn den offisielle kirke. Den karismatiske bølgen er et fenomen for seg. På få år er den vokst fra noen spredte grupper til å bli en mektig bevegelse, med en kardinal Suenens som sin talsmann.

Kapitlet *Åpenhet om ekteskapet* tar opp problemet omkring *Humanae vitae* og drøfter andre spørsmål i forbindelse med det kristne ekteskapet og kirkens offisielle holdning. Endelig analyserer forfatteren kirkens situasjon i dag og hvilken fremtid vi rimeligvis kan imøtese.

Peter Hebblethwaite sier ikke alt. Det skulle bare mangle. Han nevner

GUSTAV BØHM & SØN A/S
Bakeri og Konditori
Drammen

ikke misjonen, ikke utviklingen innen eksegese, han sier lite om katekesen. Han kommer i det hele tatt ikke større inn på det som skaper kontinuiteten i kirkens liv og som danner den brede midtstrøm mellom ytterlighetene. Om den er det antagelig lite å si annet enn at den eksisterer, at den arbeider og at vi selv antagelig hører med der. Den danner også den anonyme bakgrunn til meget av det som Hebblethwaite forteller og vi må regne med denne bakgrunnen for at vårt bilde av kirken skal bli likevektig. — *Men The Runaway Church* er en verdifull bok. Vi lever i en spennende og vanskelig tid i kirken. Det er Peter Hebblethwaites fortjeneste at vi langt klarere opplever utfordringen og øyner mønsteret i det som skjer. Boken kom ut i fjor. Den bør leses straks, før kirken har løpt fra oss igjen.

To verdener

(Forts. fra side 231.)

sjonen på det sanitære område, byggingen av boliger for de fattige, skolegang for alle, syketrygd og omsorg for arbeidsløse er saker som ble båret frem på en bølge av folkelig begeistring. Alle disse reformer er blitt tvunget igjennom ved samvirke mellom generøse foregangsmenn blant de velstående og utholdende og pågående ledere blant de fattige. —

**THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI**

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

**T. S. JACOBSEN
BEGRAVELSESBYRA**

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tif. 20 79 06 - 20 79 05

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STALARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Stortings pl. 7 — Oslo 1

Telefon
(02) 33 36 24 Telegr.adr.:
33 55 25 Rustfriknut

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tif. 21 18 32

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetsærerarbeid

Georg og Otto Foerster

Tif. 21 69 06

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG
Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tif. 67 77 83

Det vi ser i dag, er med Disraelis ord «to verdener: de rikes verden og de fattiges verden», sier Barbara Ward, og hun mener at vi i dag burde rette vår oppmerksomhet mot de tre faktorer som førte det 19. århundre til fred eller opprør.

Den første er ikke så mye et program som en holdning, erklærer hun: Det gjelder å finne likevekten mellom de rikes forståelse og vilje til å hjelpe og de fattiges virkelighetssans og vilje til å øve press.

Dernest gjelder det å legge en konkret slagplan. Vi kan ikke lenger trøste oss med håpet om å finne nye ernæringskilder slik som i forrige århundre, og verden har ikke lenger to milliarder innbyggere, men fire. La oss derfor utnytte vår samarbeidsevne og oppfinnsomhet, for ved utrettelig søken, intenst arbeid og dyrekjøpte ressurser å oppveie det 19. århundres eventyrlige hell. Barbara Ward oppfordrer konferansen til å støtte forslaget fra ernæringskonfe-

ransen i Roma om å bruke 30 milliarder dollar i året til jordbruket i den tredje verden. Etter hennes mening er det maktpåliggende nødvendig å yte hjelp til jordbruket i utviklingslandene, også for å bremse på folkestrømmen fra landet til byene.

Det tredje vi har å gjøre, sier hun, er å fortsette reformarbeidet fra det 19. århundre: bedre hygiene i byene, få det offentlige til å bygge leiligheter, ta seg av utdanning, kommunale tjenester... Behovene er utallige, men vann- og kloakkanlegg kan ikke komme i stand uten kontrollert utnyttelse av grunnen, stans i tomtespekulasjonen, bruk av overskudd til offentlige tiltak, byplanlegning som sikrer renslighet, hygiene og sikkerhet, heter det videre.

Barbara Ward nevner et program Verdensbanken har satt opp, og som ville koste 30 milliarder dollar i året, og hun mener at gjennomføringen av denne planen ville gjøre verden bedre å leve i på alle måter. Hun er klar over at mange innvender: Det ville øke inflasjonen i I-landene, noe hun avfeier som vrøvl. Inflasjonen har sin årsak i den rike verdens sløsing og alle de penger som ofres på opprustningens alter. Man kunne skjære ned forsvarsutgiftene med 10 prosent, sier hun, og bruke de 30 milliardene man da fikk, til jordbruk og byplanlegning. Er ikke det mulig, kunne man iallfall bruke 10 prosent av dette — de tre milliarder om året i ti år — som skal til for å skaffe verdens befolkning vann som ikke er forurenset.

Det må være noe alvorlig i veien med vår forestillingsevne når vi synes det er normalt å bruke 300 milliarder dollar årlig til våpen, mens vi synes det er urimelig å bruke 3 milliarder til vann, erklærer Barbara Ward og avslutter: Det er på tide å omvurdere verdiene slik at vi kan ha et visst håp om å få leve i fred og etterlate våre barn en fredelig verden.

K. G. J.

FILM

Finale - over og ut

Den australske forfatteren Nevil Shute er en av disse dyktige profesjonelle engelsksproglige skribentene som alltid leverer godt arbeid. Det er ikke noen himmelstormende høyde over bøkene hans — selv om flere av dem handler om flygere —, heller ikke noen dyptborende sjelegransking, men hederlig, intelligent og i høyeste grad lesverdig fortellerkunst på det jevne. Han er fagmann, yrkesforfatter. Men en av hans bøker skiller seg ut, nemlig «Den siste bredd». Den ble filmet for endel år tilbake, og har vært et av lyspunktene i en ellers slapp sommerseong på Oslo-kinoene. Skjønt lyspunkt?

Bakgrunnen er i korthet at det, nærmest ved en misforståelse, og på grunn av gjensidig frykt for ikke å slå først, har funnet sted en lynkrig mellom supermaktene på den nordlige halvkulen. De har klart å utsette hverandre totalt, og i den gjensidige vilje til ødeleggelse har de frigjort så mye radioaktivitet i atmosfæren at døden, båret på luftstrømmer rundt kloden, etterhvert har drept alt liv unntatt i Australia. Der kan man bare sitte og vente på det uavvendelige. Når symptomene begynner å melde seg deler helsetrygden ut giftpiller (gratis!).

Boken, og filmen, handler om dem som venter, og la det være sagt med en gang at mye sentimentalitet og mye hul heroisme blir stillet ut her. Anthony Perkins er som vanlig full av fikse manerer og affekterte bevegelse, Gregory Peck er en stivere trebukk enn vanlig, Ava Gardner er en melodramatisk kvinneskikkelse — bare den gamle danseren Fred Astaire har noe ekte over seg som vitenskapsmannen Julian.

Og allikevel griper og skremmer denne filmen, ikke fordi den handler om verdens undergang (det er ikke ubibelsk å mene at den kanskje kommer formedels uansvarlige vitenskapsmenn og deres uhellige allianse med militærinteressene), men fordi menneskene i den er så forstumpet at de nekter å se dødens drama og storhet i øynene. Til det siste leker de — en amerikansk marinekapteins siste idé er å føre ubåten sin ut i internasjonalt farvann, en admiral driver og fyller ut skjemaer som ingen kommer til å arkivere, en amatørracerbilist tilbringer sin dødstime i en racerbil, et ungt par diskuterer om de skal kjøpe en elektrisk gressklipper, et gammelt klubbmedlem irriterer seg over at styret i klubben har kjøpt inn mer portvin enn medlemmene klarer å drikke opp. Bare noen frelsessoldater synger og spiller og taler om de evige ting som rekker litt ut over livets siste hverdag. For resten av verden er døden noe som

velferdssamfunnet hjelper dem å maskere. Litt kvalme, bare, og så en pille og et siste godnattkyss.

Filmens siste scener er fra den tomme byen hvor noen gamle aviser blåser rundt i de stille gaatene. Og det er med en fryktelig følelse av tomhet man forlater kinoen, etter å ha oppdaget at det er en skjebne verre enn døden, og det er å lukke øynene for den, å redusere den til nullpunktet.

Det er slett ikke noen helt god film, men den rusker opp, og sammenlignet med de «undergangsfilmene» i superfarvebreddfilm med ekstra lydeffekter og masseopptrinn som nå er siste mote, gjør den et uutslettelig inntrykk.

PER BANG.

Avslutning på sykepleieskolen

Siste kull fra Vor Frue sykepleieskole gikk ut i august måned. Det har vært nødvendig å stenge skolen da utdannelsen i dag krever et langt mer variert tilbud på det kliniske felt for å være fullverdig i dagens samfunn, sier skoens leder, sr. Marie Kristin Riosianu til ST. OLAV. Man fortsetter imidlertid med en hjelpepleieskole.

På grunn av plassmangel kommer vi først i neste nummer med bilder og stoff fra avslutningshøytidligheten.

RED.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning

Faste medarbeidere:

Karin Gullerud-Johansen O.P. og Per Bang

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26

Redaktøren privat: 28 95 18

Ekspedisjonen og forlag: Akersveien 5, Oslo 1

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 60 pr. år

Kr. 30 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 70

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648